

ISHEMIK INSULTDAN KEYINGI RUHIY BUZILISHLARNING KLINIK VA PROGNOSTIK AHAMIYATI.

G'ulomqodirov Muzaffar Maxmit o'g'li

*Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot, Nevrologiya va psixiatriya kafedrasi katta o'qituvchisi,
O'zbekiston Respublikasi, Farg'ona shahar*

Kalit so'zlar: *ishemik insult, insultdan keyingi depressiya, ruhiy buzilishlar, kognitiv yetishmovchilik, rehabilitatsiya.*

Kirish.

Ishemik insult butun dunyoda aholi orasida nogironlik va o'limning yetakchi sabablaridan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda insultdan keyingi davrda rivojlanadigan ruhiy buzilishlarga bo'lgan qiziqish ortib bormoqda. Chunki bu buzilishlar bemorning umumiy holati, ijtimoiy moslashuvi va rehabilitatsiya samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Insultdan keyingi ruhiy buzilishlar orasida depressiya, xavotirli buzilishlar, emotsional labillik, apatiya hamda kognitiv yetishmovchiliklar eng ko'p uchraydi. Ushbu holatlarning o'z vaqtida aniqlanmasligi davolash jarayonini murakkablashtirib, rehabilitatsiya muddatini uzaytiradi va mortalitet xavfini oshiradi.

Maqsad.

Ishemik insultdan keyingi davrda rivojlanadigan ruhiy buzilishlarning klinik xususiyatlarini o'rganish hamda ularning rehabilitatsiya jarayoniga ta'sirini baholash.

Material va usullar.

Tadqiqot ishemik insult tashxisi bilan statsionar sharoitda davolanayotgan bemorlar orasida o'tkazildi. Bemorlarning ruhiy holati klinik-psixopatologik suhbat, nevrologik ko'rik va kognitiv funksiyalarni baholash usullari yordamida o'rganildi. Ruhiy buzilishlarni aniqlashda depressiv, xavotirli va kognitiv simptomlarga alohida e'tibor qaratildi. Tadqiqot davomida ruhiy buzilishlar bilan kechayotgan holatlarning rehabilitatsiya natijalariga ta'siri tahlil qilindi.

Natijalar.

O'tkazilgan tekshiruvlar natijasida bemorlarning sezilarli qismida insultdan keyingi depressiya va xavotirli buzilishlar aniqlanib, ular ko'pincha emotsional beqarorlik, tez charchash, uyqu buzilishlari va motivatsiyaning pasayishi bilan namoyon bo'ldi. Shuningdek, ko'plab bemorlarda diqqat, xotira va tafakkur bilan bog'liq kognitiv yetishmovchiliklar kuzatildi. Ruhiy buzilishlar mavjud bo'lgan bemorlarda jismoniy tiklanish jarayoni sekin kechib, rehabilitatsiya choralarga bo'lgan muvofiqlik pastligi qayd etildi.

Muhokama.

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, ishemik insultdan keyingi ruhiy buzilishlar faqat psixologik muammo bo'lib qolmay, balki butun davolash va rehabilitatsiya jarayonining samaradorligiga ta'sir etuvchi muhim omil hisoblanadi. Depressiya va kognitiv buzilishlar

bemorlarning faol rehabilitatsiyada ishtirok etish imkoniyatlarini cheklaydi hamda ijtimoiy moslashuvni qiyinlashtiradi. Shu sababli nevrologik davolash bilan bir qatorda psixiatrik va psixologik yondashuvlarni ham qo'llash zarur.

Xulosa.

Ishemik insultdan keyingi ruhiy buzilishlar keng tarqalgan bo'lib, bemorlarning hayot sifati va rehabilitatsiya samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu buzilishlarni erta aniqlash va kompleks davolash choralari joriy etish insultdan keyingi davrda bemorlarning tiklanish imkoniyatlarini sezilarli darajada yaxshilaydi. Insult bilan og'rgan bemorlarni kuzatishda multidisiplinar yondashuv muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: ishemik insult, insultdan keyingi depressiya, ruhiy buzilishlar, kognitiv yetishmovchilik, rehabilitatsiya.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Гуломкодиров, М. (2023). ДЛИТЕЛЬНЫЕ СТАДИИ ПОЗДНЕЙ ШИЗОФРЕНИИ РЕМИТТИРУЮЩЕГО ТИПА. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(19), 349-355.
2. Muzaffar, G. (2023). Features of Reactive Psychosis in Schizophrenia. *Research Journal of Trauma and Disability Studies*, 2(1), 44-49.
3. Muzaffar, G. (2023). Modern Concepts About Schizophrenia. *Eurasian Medical Research Periodical*, 16, 37-41.
4. Гуломкодиров, М., & Машрапов, Ж. (2022). Эмпирический поиск взаимосвязи когнитивного функционирования и общеклинической картины у больных шизофренией. *Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences*, 1(5), 221-223.
5. Долимова, М. А., Аграновский, М. Л., Солиев, Д. М., & Гуломкодиров, М. М. (2022). Роль поддерживающей терапии в сравнительной эффективности качества и структуры ремиссий при рецидивной шизофрении. *Искусство медицины. Международный медицинский научный журнал*, 2(1).
6. Аграновский, М. Л., Гуломкодиров, М. М., Далимова, С. А., & Муминов, Р. К. (2022). Анализ данных отдалённого катамнеза при шизофрении с ремиттирующим типом течения. *Экономика и социум*, (6-2 (97)), 285-288.
7. Аграновский, М. Л., Гуломкодиров, М. М., Муминов, Р. К., & Далимова, С. А. (2022). Отдаленный этап шизофрении с ремиттирующим типом течения и расстройств шизофренического спектра. *Экономика и социум*, (6-2 (97)), 289-292.
8. Гуломқодиров, М. (2021). Юрак-қон томир касалликлардаги депрессия холатини ташхислаш ва даволашни такомиллаштириш. *Интернаука*, (17-4), 61-62.
9. Гуломқодиров, М. (2021). Афъюнга қарамлик ҳосил булиш динамикаси ва хусусиятлари. *Интернаука*, (20-7), 23-25.
10. Muzaffar, G. U. (2024). IJOBIY VA SALBIY SINDROMLAR SHKALASI (PANSS). *SO'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI*, 7(2), 147-149.

11. Muzaffar, G. U. (2024). NICOTINTHERAPY. *IMRAS*, 7(1), 798-799.
12. Maxmit o'g, G. U. M. (2023). APATIK DEPRESSIYA: TUZILISHI VA DINAMIKASI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(24), 226-229.
13. Музаффар, Г. (2023). БОҒЧА ЁШИДАГИ БОЛАЛАРДА БИЛИШ ЖАРАЁНЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ. *THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH*, 2(20), 26-29.
14. Muzaffar, G. (2023). Family Approach in PsychoCorrection of Disorders Identities of Patients with Schizophrenia. *Eurasian Medical Research Periodical*, 20, 243-247.
15. Dolimova, M. A., Agranovsky, M. L., Soliyev, D. M., & Gulomkodiroy, M. M. (2022). The role of maintenance therapy in comparative effectiveness of the quality and structure of remissions in recurrent schizophrenia. *Art of Medicine. International Medical Scientific Journal*, 2(1).
16. G'ulomqodiroy, M. M. (2024). REMITTIRLASHGAN TIPDAGI KECHUVCHI SHIZOFRENIYANING UZOQ BOSQICHLARI: TIPOLOGIYASI, KLINIKO-PSIXOPATOLOGIK XUSUSIYATLARI, PROGNOZI, PROFILAKTIKASI. *IMRAS*, 7(6), 383-386.
17. Maxmit o'g, G. U. M. (2025). NEVROTIK DEPRESSIYA: KLINIK KO'RINISHLAR, OLDINI OLIISH VA DAVOLASH CHORALARI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(36), 220-222.
18. Muzaffar, G. U. (2025). SHIZOFRENIYA KASALLIGI HAMDA UNING KELIB CHIQISH SABABLARI. *PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS*, 4(41), 83-85.
19. Ibodullayevich, F. N., Al-Hussainy, A. F., H Tizkam, H., AbdulHussein, A. H., Salah, O. H., Edan, R. T., ... & Kamola Muminovna, A. (2024). Exploiting pH-Sensitive Polymer Micelles Nanoparticles for Paclitaxel Delivery and Tumor Suppression: Advanced Targeted Cancer Therapy. *Journal of Nanostructures*, 14(3), 945-952.
20. G'ulomqodiroy, M. M., & Muradimova, A. R. (2025). INSULTDAN KEYINGI DEPRESSIV SINDROMNI KLINIK KO'RINISHI. *Журнал гуманитарных и естественных наук*, (24), 39-45.
21. Maxmit o'g, G. U. M. (2025). ALZGEYMER KASALLIGI: KLINIK-XUSUSIYATLARI, DIAGNOS TIZIMI VA DAVOLASHGA YONDASHUVLAR. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 4(40), 320-323.
22. Maxmit o'g, G. U. M. (2025). REAKTIV DEPRESSIYA: KLINIK KO'RINISHLAR, SABABLARI VA DAVOLASH. *INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION*, 3(35), 205-207.